

Marta Misiarz¹, Elżbieta Grochowska-Niedworok¹, Lechosław Dul²,
Joanna Wyka¹, Ewa Malczyk¹, Beata Całyńskiuk¹

OCENA WIEDZY ŻYWIENIOWEJ STUDENTÓW PWSZ W NYSIE*

¹ Instytut Dietetyki, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie
Dyrektor: dr hab. n. med. Zbigniew Ciemniowski

²Zakład Biostatystyki, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach
Wydział Zdrowia Publicznego
Kierownik : dr n. med. Michał Skrzypek

Celem przeprowadzonych badań była ocena wiedzy żywieniowej wybranej grupy studentów z uwzględnieniem kierunku podjętych studiów oraz płci badanych. Badaniem objęto 1945 studentów PWSZ w Nysie. Badanie przeprowadzono w pierwszej połowie 2011 roku, posługując się autorską ankietą, walidowaną pod względem trafności i rzetelności. W badanej populacji wiedza żywieniowa studentów kierunków medycznych kształtowała się na poziomie wysokim, natomiast wiedza żywieniowa studentów uczących się na pozostałych analizowanych kierunkach była na poziomie średnim. Studenci kierunku dietetyka posiadali wiedzę żywieniową na najwyższym poziomie spośród badanych grup. Poziom wiedzy żywieniowej kobiet był istotnie wyższy niż mężczyzn. Wykazano, że na poziom wiedzy żywieniowej istotny wpływ miał kierunek podjętych studiów oraz płeć badanych.

Słowa kluczowe: wiedza żywieniowa, studenci

Key words: nutrition knowledge, students

Wiedza o zdrowiu i czynnikach ryzyka wystąpienia schorzeń dietozależnych jest znaczącym bodźcem warunkującym aktywność prozdrowotną człowieka (1). Jednym z wyznaczników sposobu żywienia jest poziom wiedzy żywieniowej. Osoby, które zdają sobie sprawę jak ważne, w zapobieganiu przewlekłym niezakaźnym chorobom metabolicznym jest stosowanie zbilansowanej diety są bardziej skłonne do przestrzegania prozdrowotnego stylu życia (2). Poziom wiedzy żywieniowej oraz prawidłowe nawyki żywieniowe kształtują zdrowy styl życia i pracy młodzieży, a tym samym wpływają na przyszły stan zdrowia społeczeństwa (3).

Celem przeprowadzonych badań była ocena wiedzy żywieniowej wybranej grupy studentów z uwzględnieniem kierunku podjętych studiów oraz płci badanych.

MATERIAŁ I METODY

Badaniem objęto 1945 studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie (PWSZ w Nysie), w tym 1351 kobiet (69,5%) i 594 mężczyzn (30,5%). Badanie

* Artykuł przygotowany na bazie rozprawy doktorskiej.

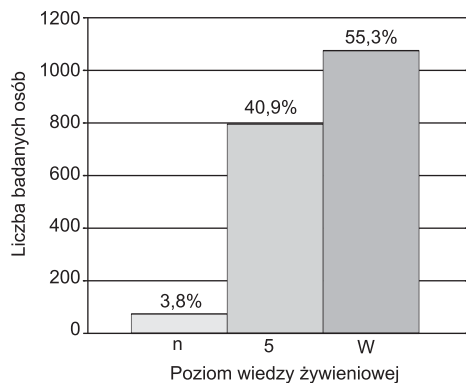
przeprowadzono w pierwszej połowie 2011 roku, posługując się autorską ankietą zawierającą pytania dotyczące wiedzy żywieniowej obejmującej znajomość zasad racjonalnego żywienia, walidowaną pod względem trafności i rzetelności. Dobór osób do badań był arbitralny. Kryterium doboru osób do badania był posiadany status studenta studiów stacjonarnych PWSZ w Nysie, wiek 19-28 lat, kierunek studiów (medyczny, niemiedyczny) oraz dobry stan zdrowia. Grupy badanych stanowiły próbę reprezentatywną w ujęciu epidemiologicznym całej populacji studentów PWSZ w Nysie. Ocenę statystyczną wyników przeprowadzono przy użyciu programu komputerowego Statistica 10.0 oraz Microsoft Excel. Uzyskane wyniki analizowano z zastosowaniem testu normalności W *Shapiro-Wilka*. W przypadku niespełnienia założenia o rozkładzie normalnym stosowano testy U *Manna-Whitney'a*, serii *Walda-Wolfowitza*, a także szczegółowe analizy statystyczne: test t, test mediany, test χ^2 niezależności *Pearsona* lub NW (najwyższej wiarygodności). W celu oceny wiedzy żywieniowej badanych osób, na podstawie uzyskanych odpowiedzi na pytania ankietowe dotyczące wiedzy żywieniowej obliczano częstość prawidłowych odpowiedzi: iloraz sumy prawidłowych odpowiedzi na pytania ankietowe i sumy maksymalnej prawidłowych odpowiedzi na pytania ankietowe, którą można uzyskać. Na podstawie wartości częstości prawidłowych odpowiedzi na pytania ankietowe przyjęto następujące poziomy wiedzy żywieniowej:

- poziom niski „n”, gdy częstość prawidłowych odpowiedzi była w przedziale 0–0,4;
- poziom średni „s”, gdy częstość prawidłowych odpowiedzi była w przedziale 0,41 – 0,7;
- poziom wysoki „w”, gdy częstość prawidłowych odpowiedzi była w przedziale 0,71–1.

Dla wszystkich przeprowadzonych analiz statystycznych przyjęto poziom istotności $\alpha = 0,05$. Wynik testu uznawano za istotny statystycznie, jeżeli $p < \alpha$.

WYNIKI I ICH OMÓWIENIE

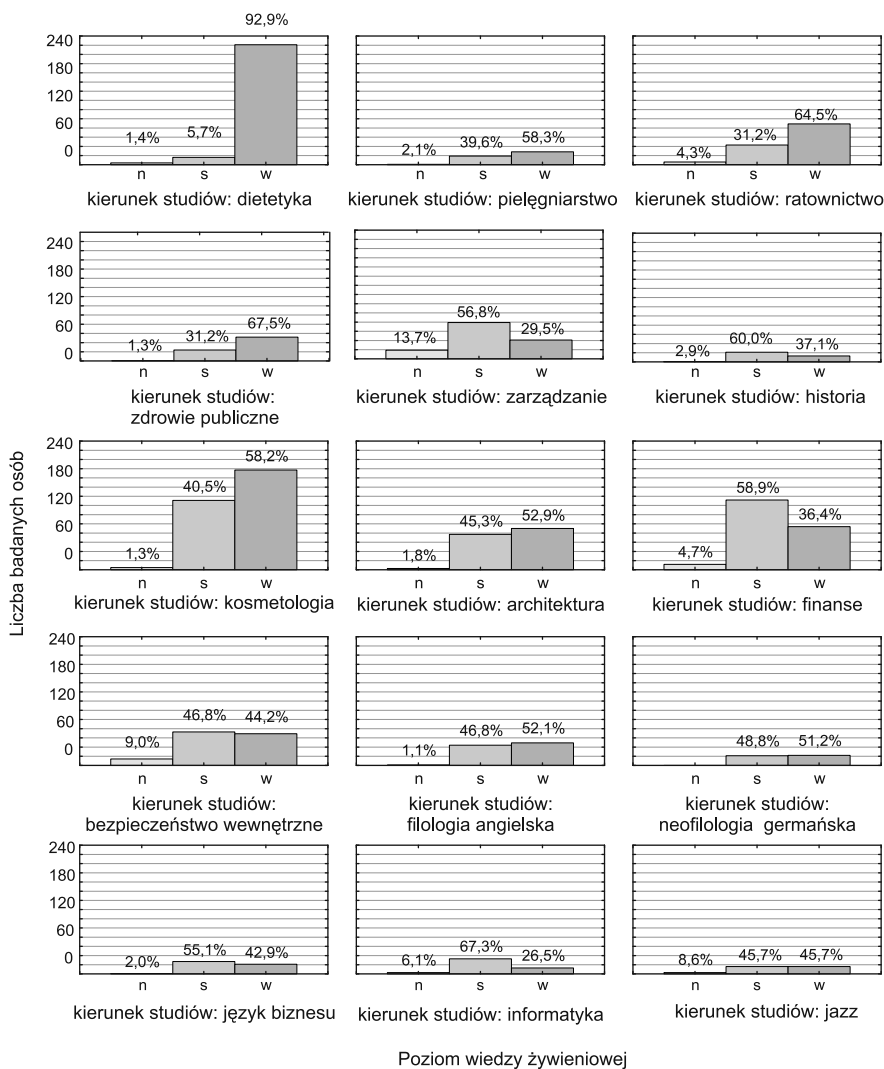
Poziom wiedzy żywieniowej badanej grupy studentów PWSZ w Nysie przedstawiono na rycinie 1, natomiast poziom wiedzy żywieniowej studentów poszczególnych kierunków studiów zamieszczono na rycinie 2.

n – poziom niski, s – poziom średni, w – poziom wysoki

Ryc. 1. Wiedza żywieniowa studentów badanej populacji generalnej (%)

Fig. 1. Nutrition knowledge of all students (%)

n – poziom niski, s – poziom średni, w – poziom wysoki

Ryc. 2. Wiedza żywieniowa badanej grupy z uwzględnieniem kierunku studiów (%)

Fig. 2 Nutrition knowledge of students with regard to faculty of study (%)

Analiza wyników dotycząca poziomu wiedzy żywieniowej badanej grupy studentów wykazała, że 55,3% studentów posiadała wiedzę żywieniową na poziomie wysokim a 40,9% na poziomie średnim (ryc. 1). Wyniki testu χ^2 niezależności *Pearsona* potwierdziły występowanie zależności między kierunkiem studiów i poziomem wiedzy żywieniowej w badanej populacji generalnej wszystkich analizowanych kierunków ($\chi^2=280,2, p<0,0001$), dla przyjętego poziomu istotności α .

Założono, że studenci kierunków medycznych mają wyższy poziom wiedzy dotyczący zdrowego stylu życia w porównaniu do studentów kierunków niemedycznych. W przypadku studentów kierunków medycznych jest to szczególnie istotne, ponieważ w przyszłości będą oni odpowiadać za promocję zdrowia wśród pacjentów (4). Założenie to znalazło potwierdzenie w badaniach własnych, gdzie analizując poziom wiedzy żywieniowej z uwzględnieniem kierunku studiów, wykazano wyższy jej poziom wśród studentów kierunków medycznych w porównaniu do poziomu wiedzy żywieniowej studentów pozostałych analizowanych kierunków (ryc. 2). Przeprowadzone testy nieparametryczne wykazały różnice między badaną populacją generalną studentów analizowanych kierunków medycznych i niemedycznych. Wykazano, że częstość prawidłowych odpowiedzi na pytania dotyczące wiedzy żywieniowej (U *Manna-Whitney'a* $p < 0,01$, serii *Walda-Wolfowitza* $p < 0,000001$) badanej populacji studentów analizowanych kierunków medycznych była większa, niż badanej populacji studentów analizowanych kierunków niemedycznych. Studenci kierunków medycznych wykazali się wiedzą na poziomie wysokim (mediana $Me = 0,812$) udzielając prawidłowych odpowiedzi na ponad 80% pytań, natomiast trafność odpowiedzi pozostałych studentów oscylowała wokół 70% ($Me = 0,688$). Liczba uzyskanych prawidłowych odpowiedzi z zakresu wiedzy żywieniowej bez względu na studiowany kierunek mieściła się w zakresie 0,062-1,00. Jest to zgodne z wynikami badań innych autorów, którzy wykazali, że poziom wiedzy żywieniowej jest związany z kierunkiem studiów (5-7).

Wykazano również, że poziom wiedzy żywieniowej studentów kierunku dietetyka był najwyższy spośród studentów wszystkich badanych kierunków. Wysokim poziomem wiedzy żywieniowej charakteryzowali się również studenci kierunku zdrowie publiczne i ratownictwo medyczne, natomiast poziom wiedzy żywieniowej studentów kierunków niemedycznych był niski bądź średni. Z uwagi na fakt, że żywienie i zdrowe odżywianie jest częścią programu nauczania na kierunku dietetyka, prezentowany najwyższy poziom wiedzy żywieniowej studentów tego kierunku w porównaniu z innymi studentami był zapewne wynikiem nabytej w toku studiów wiedzy. Jest to zgodne z wynikami badań *Barzegari* i wsp. (6) prowadzonych wśród studentów z Uniwersytetu Payam Nour w Iranie, które wykazało, że poziom wiedzy żywieniowej studentów wychowania fizycznego był najwyższy w porównaniu do poziomu wiedzy żywieniowej studentów zarządzania przedsiębiorstwem i studentów psychologii, który to poziom był najniższy (6).

Analizując poziom wiedzy żywieniowej w zależności od płci badanych, wykazano znaczącą różnicę w grupie mężczyzn i kobiet badanej populacji studentów PWSZ w Nysie. Przeprowadzony test χ^2 niezależności NW potwierdził występowanie zależności pomiędzy płcią a poziomem wiedzy żywieniowej ($\chi^2 = 82,5$, $p < 0,0001$). Poziom wiedzy żywieniowej kobiet był istotnie wyższy niż mężczyzn, o czym świadczy większa liczba udzielanych przez kobiety poprawnych odpowiedzi w stosunku do mężczyzn, gdzie poziom ten określony został jako średni (odpowiednio $Me = 0,75$ i $Me = 0,688$). Powodem wysokiego poziomu wiedzy żywieniowej kobiet może być fakt, że kobiety z reguły są bardziej świadome wpływu racjonalnej diety na zdrowie i częściej angażują się w nią niż mężczyźni (8). W przeciwieństwie do badania, prowadzonego wśród studentów z Uniwersytetu Payam Nour w Iranie, gdzie nie wykazano istotnych różnic między poziomem wiedzy żywieniowej studentów na

wszystkich kierunkach a płcią respondentów (6). Również *Aung* i wsp. (9) badając studentów University Malaysia Sarawak, nie wykazali zależności pomiędzy płcią, kierunkiem studiów a poziomem wiedzy żywieniowej studentów. Stwierdzili oni jednak, że wiedza ta może wpływać na zachowania związane ze zdrowiem, gdy będzie współgrać z postawami, przekonaniem oraz poczuciem własnej skuteczności w działaniu (9).

WNIOSKI

1. W badanej populacji wykazano wysoki poziom wiedzy żywieniowej studentów kierunków medycznych, natomiast wiedza żywieniowa studentów uczących się na pozostałych analizowanych kierunkach była na poziomie średnim.
2. Studenci kierunku dietetyka posiadali wiedzę żywieniową na najwyższym poziomie spośród badanych grup, co było wynikiem wpływu wiedzy zdobytej podczas studiów dotyczącej racjonalnego żywienia.
3. Poziom wiedzy żywieniowej był istotnie wyższy w grupie kobiet niż mężczyzn.
4. Na poziom wiedzy żywieniowej istotny wpływ miał kierunek podjętych studiów oraz płeć badanych.

M. Misiarz, E. Grochowska-Niedworok, L. Dul, J. Wyka,
E. Malczyk, B. Całyniuk

ASSESSMENT OF NUTRITIONAL KNOWLEDGE OF NYSA PWSZ STUDENTS

Summary

The study was aimed at evaluating nutritional knowledge of a selected group of students and took into consideration the respondents' fields of study and gender. The research covered 1945 undergraduates of University of Applied Sciences in Nysa. The study was conducted in the 1st half of the year 2011 and performed with the use of the author's questionnaire validated in terms of its accuracy and reliability. In the researched population the nutritional knowledge of the medical students was classified at a high level, but in the case of the non-medical students their knowledge was assessed as an average level. The highest level of knowledge was possessed by the dietetics students. In terms of gender the knowledge of the female students was of much more substantial quality in comparison to the group of male students. It was conclusively shown that the level of nutritional knowledge is significantly influenced by both the student's field of study and gender.

PIŚMIENNICTWO

1. *Bernas M, Szczeklik-Kumala Z.*: Znaczenie edukacji terapeutycznej w leczeniu chorych na cukrzycę. *Przew. Lek.* 2009; 2: 84-89. – 2. *Waskiewicz A.*: Jakość żywienia i poziom wiedzy zdrowotnej u młodych dorosłych Polaków – badanie WOBASZ. *Probl. Hig. Epidemiol.* 2010; 91: 233-237. – 3. *Ponczek D, Olszowy I.*: Styl życia młodzieży i jego wpływ na zdrowie. *Probl. Hig. Epidemiol.* 2012; 93: 260-268. – 4. *Silliman K, Rodas-Fortier K, Neyman M.*: A Survey of dietary and exercise habits and perceived barriers to following a healthy lifestyle in a college population. *Californian Journal of Health Promotion* 2004; 2: 10-19. – 5. *Rubina A, Shoukat S, Raza R et al.*: Knowledge and practice of healthy lifestyle and dietary habits in medical and non-medical students of Karachi, Pakistan. *J. Pak. Med. Assoc.* 2009; 59: 650-655. – 6. *Barzegari A, Ebrahimi M, Azizi M, Ranjbar K.*: A Study of nutrition knowledge, attitudes and food habits of college students. *World Applied Sciences Journal* 2011; 15: 1012-1017. – 7. *Sajwani*

RA, Shoukat S, Raza R et al.: Knowledge and practice of healthy lifestyle and dietary habits in medical and non-medical students of Karachi, Pakistan. *J. Pak. Med. Assoc.* 2009; 59: 650-655. – 8. Department of Health. Information and Research (DHIR) European Health Interview Survey. Summary Statistics Ministry of Health. Malta 2009. – 9. *Aung P P, Founng C S, Azman K B, Binti Zulkifeli N A, Hong Y S.*: Knowledge, attitude, and practice of healthy eating among the 1st and 2nd year students of Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS). *International Conference on Nutrition and Food Sciences of Singapore* 2012; 3: 188-194.

Adres: 48-300 Nysa, ul. Ujejskiego 12.